

IGOR ISAKOVSKI

Igor Isakovski (1970), prozaist, pesnik, urednik elektronske revije in založbe Blesok (Shine). Objavil je naslednje knjige: *Pisma* (roman, 1991), *Črno sonce* (poezija, 1992), *Eksplozije, noseča luna, erupcije* (kratke zgodbe, 1993), *Vulkan – zemlja* (poezija, 1996), *Nebo* (poezija, 1996, elektronska izdaja), *Peščena ura* (kratke zgodbe, 2003). Njegove pesmi in kratke zgodbe so prevedene in objavljene v ZDA, na Nizozemskem, v Romuniji, Avstraliji, Bolgariji, Južni Koreji, Sloveniji, Hrvaški, Srbiji, Bosni in Hercegovini in Črni Gori.

Lisica

Bilo je neke zimske noči. Ventilacija ni delovala. Večkrat je zmanjkalo električnega toka. Ljudje so prihajali, pogledovali skozi vrata, ko so opazili, da notri ni veliko ljudi, so jih zaprli. Bilo je sredi tedna. Sreda. Eden od skopskih zimskih mesecev. Skopje ima veliko zimskih mesecev. Bar je deloval otožno, prevladovala je rumena svetloba. To je bilo dobro. Nekakšna rešitev pred meglo. Točneje, nekaj, kar je podobno rešitvi pred meglo, ker se skopske megle pač ne moreš rešiti. Svetloba je bila nekakšno slepljenje samega sebe. Včasih je tudi to dovolj. Toda tistega večera to ni bilo dovolj. Pil sem pivo, se vrtel ob glasbi, zapletal v pogovor s prisotnimi in kadil kot obsojenec na smrt. Sredi sredine tedna.

Bili smo kot begunci: nihče ni hotel oditi iz bara, čeprav je bilo več kot jasno, da bi bilo bolje, če bi noč preživel kje drugje. Celo zunaj v megli. Bilo je jasno. Kjer koli drugje. Doma? "Več kot jasno" pomeni jasnino, ki je podobna siju luči nad operacijsko

mizo. Kot razsvetlitev, za katero veš, da to ni to. Dremali smo, nato je eden od nas začel zbijati šale ... Mislim, da sem se najbolj smejal jaz ...

"Gremo na Ohrid!" je rekel nekdo.

Drugi so začeli čebljati. V resnici nihče ni nameraval nikamor oditi. Da. Toda nekdo se je tega spomnil in zgodba je tu ... Z eno mojih prijateljic sva stala za šankom, praznila pivo, kot da bi bilo zadnje, nikakor se nisva mogla napojiti, pogovor pa je tekel dalje:

"Pojdimol!" sem rekel.

Ona se je nasmehnila in vprašala:

"Kdo?"

"Ne vem," sem rekel, "kdor hoče. Ali ni vseeno?" sem rekel.

"Dobro," je rekla.

Trčila sva s kozarci.

"Imaš avto?" sem vprašal.

"Imam," je rekla.

"Kdaj greva?" sem vprašal.

"Ko popijem tole," je rekla.

Stala sva in še pila. Pila, kot da nimava namena oditi.

"Pa bosta res šla?" je nekdo vprašal.

Tip je čisto v redu, ampak zdaj to nima nobene veze.

"Ja, kaj pa ti?"

"Jaz bom šel še z nekom."

"Imata prostor v avtu?"

"Ne, neke reči peljeva v Ohrid."

Natančno to je rekel, "reči", ne "stvari".

"Dobro, kje se dobimo?"

"V pristanišču?"

"V pristanišču."

"Čao."

"Srečno pot! Čez dve uri bova tam."

Spet sva pila. Kot da ne bi šla nikamor. Odšla sva.

"Poslušaj, Vampir," je rekla, "ne da se mi iti z mojim avtom ..."

"Hm?"

"Še nikoli nisem vozila tako daleč. Nimam izkušenj."

"Nič zato, je že dobro."

"Ne bodi razočaran, prosim."

"Jebi ga, bolje bi bilo, če bi šla. Potreben sem potovanja."

"..."

"..."

"Imam idejo ..."

"Povej."

"A greva s taksijem?"

"Ne zajebavaj, od kod nama denar?"

"Denar naj te ne skrbi. Si za to?"

Malo sva še razpravljala o denarju, potem sva šla. Megla je bila gosta in težka kot materino mleko. Kakor se vzame.

Vzela sva pivo, nekaj hrane in poiskala taksista, ki je bil pripravljen peljati na Ohrid. On je povedal eno ceno, jaz drugo in tako sva se dogovorila.

Ko smo se vozili čez Gostivar, se je megla razkadila. Noč je bila zelo hladna, v avtu je bila glasba s kasete, ki sem jo ukradel v baru, pivo je bilo dobro, s prijateljico sva se pogovarjala o vsem živem, avto pa je v mrzli noči drvel proti Ohridu. Bilo je, kot da bi poslušal pesem, ki sem si jo vedno želel slišati. Pesem je tu, v celoti zapolnjuje vsak kotiček prostora, lahko si čutil, da ti lebdiš v njej in ne ona okrog tebe. Ko se je odvtela, sem poslušal dizelski motor. Tudi to je bil del pesmi, ki sem si jo že od nekdaj želel slišati. Vse je bilo v redu. Bil sem na poti in čutil, kako kilometri pod mano poljubljajo avtomobilska kolesa.

V Kičevu nas je ustavila policija. Rutinska kontrola. Taksist je vzel najini osebni izkaznici in izstopil. Preden je zaprl vrata, je v avto prišlo malo mrzlega zimskega zraka. Stal je zunaj s policaji, Luna in jaz pa sva pila pivo. Prižgal sem cigareto. Gledal sem odsev žerjavice na oknu na svoji desni. Potem sem zagledal na šipo prilepljen obraz policaja. Nasmehnil se mi je. Tudi jaz sem se mu nasmehnil.

"Isakovski," je rekel z druge strani v mrzli noči.

"Ja," sem rekel jaz v avtomobilu in odprl vrata.

"Dober večer, gospod," je rekel policaj.

Da se razumemo: jaz sem imel v zadnjem desetletju nešteto srečanj s policijo, toda niti eden od makedonskih policajev me še ni tako nagovoril. V tistem "Dober večer" je bilo slišati rahel nasmeh, zato sem se zmedel. Navajen sem bil spraševanja, hladnokrvnih legitimiranj, vodenj na zaslišanja ... To je bilo nekaj povsem novega. Pričakoval sem težave.

"Dober večer," sem rekel.

"Gospod zagotovo spi, če dovoljuje vojne, atomske bombe, politike, kifeljce in vsa druga sranja?" je rekel policaj.

"Zdaj sem pa najebal," sem pomislil in se nasmehnil. Nihče me ne bi mogel prepričati, da je ta kifeljce prebral mojo zgodbo. In da se je potem še spominja ... Ne, zagotovo ne. Toda ta je stal pred mano, za glavo nižji od mene, s svetlimi lasmi pod kapo in s pištolo ter pendrekom za pasom. Citiral me je, besedo za besedo. Jaz nisem eden tistih z velikim spominom, ne spominjam se ničesar, kar sem napisal. Verjetno sem bil zato tako presenečen, da je nekdo poznal moje tekste bolje od mene. Bil sem prijetno presenečen.

"Izgleda, da spi," sem rekel.

"Kako ste, gospod?"

"Dobro, hvala! In vi?"

"Še kakšno urico, pa domov."

"..."

"Ah, na Ohrid ... Imate kakšne opravke?"

"Ne ... Poln kurac imam Skopja."

Takoj mi je bilo žal, da sem bil spet tako zmešan; kifeljč si tega ni zaslužil. Tak pač sem.

"Razumem," je rekel in se mi nasmehnil.

Molčal sem.

"Pišete kaj novega?" je vprašal.

"Ja, ves čas pišem. Samo redko kaj objavim."

"Ah, redko. Saj imate že tri knjige."

"Štiri," sem rekel. "Zdaj se tiska, te dni."

"Super!" je rekel, "proza?"

"Ne, poezija. Vsi imajo radi mojo prozo."

Nasmehnil se je.

"Mislim sem, da imate vsaj sto kilogramov in da ste zelo grob," je rekel.

Še nekaj časa sva se tako pogovarjala, dokler se nisem spomnil, da stojim zunaj sredi sredine zimske noči v majici s kratkimi rokavi. Poslovala sva se s močnim stiskom rok, potem sem šel v avto. Voznik je pognal motor. "Hudiča, Isakovski," sem si rekel, "zaradi slave se boš še prehladil." Kifeljč je potrkal po šipi.

"Oprostite ... Ali se mi lahko tukaj podpišete?" je rekel.

To je bilo že preveč. Do sedaj sem dal nekaj avtogramov in dejstvo, da so bili vsi posvečeni ženskim imenom, nekaj pove. Dal sem mu podpis.

"Si pisatelj?" je vprašal voznik.

"Tako kaže," sem rekel.

Luna se je zasmejala.

Potovali smo skozi noč, hiteli proti Ohridu. Jaz nisem hitel. Hotel sem potovati, menjavati kraje, naletavati na ljudi. Tudi če ne bi bili tako prijazni, kot je bil kifeljč malo pred tem.

Glavo sem naslonil na sedež in poslušal pesem, ki mi je bila že dolgo všeč, ter opazoval nebo nad nami. Bili smo tu nekje, mi trije, rušili smo tok dogodkov kot zvezda, ki zapusti svoje mesto. Naenkrat je zunaj nekaj počilo, voznik je ustavil. Stal je kot vkopan. Obrnil se je k nama.

"V nekaj sem se zaletel," je rekel.

"V kaj?" je vprašala Luna.

"Ne vem ... V kakega zajca ... Kva nej zdej?!"

"Počakaj tukaj," sem rekel in izstopil. Ugasnil je motor. Včasih človek v strahu počne povsem nepotrebne reči.

Bilo je hladneje kot v Kičevu. Bili smo na odprtem.

Naredil sem deset korakov nazaj in jo zagledal. Ležala je, kot da bi spala ... Približal sem se ji, pokleknil k njej in s prsti potipal vrat. Videl sem že, da tako preverjajo pri ljudeh. Na filmu. Bila je topla. Pod mojimi prsti se ni nič zganilo. Bila je mrtva. V trenutku.

"Pridi," sem mu rekel.

Zapeljal je avto nazaj in izstopil.

"Lisica," je rekel, ko se je približal.

"Lepa je," sem rekel, "tudi taka."

Na asfalt je začela teči kri. Iz njene glave.

"Kva nej z njo?" je rekel in se začel praskati po glavi. Vedno to delajo.

"Odpri prtljažnik."

Ubogal je.

"Jaz jo bom dal noter, saj sem že tako ali tako malo krvav ..."

Najprej je pogledal njo, potem mene, jaz sem mu pomignil in jo dal noter. Počasi, nežno. Kot da bi bila še živa. Kako čudno je človekovo sočutje.

"Jo boš ti vzela, ko prispemo?" je vprašal.

"Ne, kaj mi bo?"

"Pa men? Kva bo men?"

"Nesi jo h krznarju, lisico daj svoji ženi."

Nasmehnil se je.

"Hvala," je rekel.

"Ni za kaj. Ti si jo ubil. Daj mi malo vode, da se umijem."

Točil mi je vodo, jaz pa sem z dlani spiral kri.

"Zdaj gremo, samo še odtočim ..."

"OK," reče in gre v avto.

Stal sem tam, nekje na polovici poti med Ohridom in Kičevim, uriniral in gledal nebo. Bilo je zelo veliko in jasno. Veliko zvezd. Kot konice prstov so parale nebo. Pod mojimi nogami se je kadilo. V tistem trenutku nisem razmišljal o lisici, gledal sem v nebo, zapenjal kavbojke in se stresel zaradi hlada makedonske zime.

"Pred kratkim je imela žena rojstni dan," je rekel, ko sem vstopil, "nisem imel denarja za darilo ... To jo bo res razveselilo," je rekel.

"Pozdravi jo v Vampirjevem in Luninem imenu," je rekla Luna.

V Ohrid smo prišli okrog dveh zjutraj. Ustavili smo se v pristanišču, pomagal sem mu natočiti vodo in olje v avto in je odšel. Še enkrat se je zahvalil za lisico.

Stala sva v pristanišču in čakala, da pridejo še drugi iz Skopja. Dogovorili smo se, da bomo spali v njihovem stanovanju.

Niso prišli. Bilo je hladno. Nebo nad Ohridom je bilo kot neobrano polje bombaža. Na neobranih delih je bilo tudi nekaj zvezd. Ko sem zaprl oči, sem videl nebo, kot je bilo na kraju, kjer je poginila lisica. Bilo je mrz: iz najinih ust se je kadilo, sapa je zmrzovala in nama padala k nogam kot srebrn, prozoren list.

Ni jih bilo od nikoder. Šla sva poiskat sobo. Bilo je čez drugo uro zjutraj.

V bližini muzeja Uranija je nekaj hiš, v katere vstopam z zadovoljstvom. Ni bil čas za vstopanje v tuje hiše. Toda moral sem potrskati na neka vrata.

Zbuditi nekoga, ki me bo sprejel. Na nekem oknu sem videl luč, ustavil sem se in zaklical. Pojavila se je razmršena glava.

"Kdo je?" je namrščeno vprašal.

"Igor," sem rekel.

"Kateri Igor?"

"Vampir."

"A, ti si? Takoj pridem."

"Si pa našel čas za prihod," je rekel, ko mi je odprl. "Vampirski! Ha, ha!"

Vsi smo se zasmejali.

"Zdravo Goran," sem rekel.

"Nimaš časa spati?"

"Mhm."

"Gor sva se preselila z ženo. Za vaju imam tukaj sobo."

Šla sva v sobo. Bila je dobra, v njej je bila dovolj velika postelja, blazine in veliko odej. Poleg nje je bila kopalnica. Luna je šla tja, za njo jaz, ko sem se vrnil v sobo, je Goran že odšel, Luna pa se je zvila pod kopico odej in se nasmehnila, ko sem legel k njej. Poljubil sem jo za lahko noč in poslušal, kako jezero udarja ob bregove pod nama. Potopil sem se v objem spanca. Udarjanje jezera je bilo podobno udarcu, ki ga je dobila lisica. "Ti si jo ubil," sem mu rekel. "Ti si jo ubil." Morda je imela tudi moja želja po potovanju nekaj pri tem ...

"Vampir?" je rekla nežno.

"Mhm."

"Spiš?"

"Ne ..."

"..."

"..."

"Razmišljaš?"

"Mhm ..."

"..."

"O lisici."

"Žalostno."

"... Žalostno."

Prevalila se je po postelji in se privila k meni kot majhen kužek. Bila mi je tako ljuba. Poljubil sem jo na čelo.

Jutro je bilo močno. Veliko sonca. Na oknu ni bilo rolet, nobene zaščite pred ubijalskim soncem. Direktno v mojo glavo ... Jezero ni udarjalo ob breg.

Sedela sva s starcema in pila žganje. Rad sem ju imel. Všeč mi je bilo, kako sta se šalila, všeč mi je bil njun pogled na življenje. Pripovedovala sta mi o starih imenih za mesece, imela sta me za vnuka, zame sta vedno našla toplo besedo in žganje. In poljub, ko sem odhajal. Možakar je prisegal, da si bo našel "novo ženico". Starka je rekla, da se ga bo končno lahko rešila. Nista mogla drug brez drugega. On je bil zelo visok, leta ga niso zaznamovala. Imel je

srebrne lase in ogromne obrvi. Ogromne črne obrvi, ki so ščitile oči pred vsemi vremenskimi nevšečnostmi. Toda niso ga mogle zaščititi pred leti. Izgubljal je vid, starka mu je morala vse pogosteje na glas brati časopis. O tem nihče od njiju ni govoril, obnašala sta se, kot da sta si ustvarila nov ritual.

Sedeli smo in se stiskali k peči, utrujenost je načela naše moči, pili smo žganje, ded pa je govoril o svoji njivi, o jabolkih, o soncu v njih, o glasu, ki pride ob cvetenju, o zburanju sredi noči ob neurju, ko veter klesti veje jablan. Govoril nam je o tem, kako se kuha žganje, kako je treba pripraviti jabolka, da se od njih napravi žganje. Dobro žganje z venčkom iz mehurčkov na površju in s soncem v globini.

"Grem na jezero," sem jima rekel, ko sem odhajal.

Pozdravila sta moje starše in vse, o katerih sem jima govoril pred tem. Nobenega od njih nista poznala, še najmanj mojih staršev, ki sta jim pošiljala pozdrave. Ko sem stal na vratih, sem jima omenil lisico. Rekla sta, da je to dobro znamenje.

Sedela sva ob obali, jezero je valovilo pod nama, sonce je bilo močno. Na Ohridu je bil lep dan. Njegova duša je bila napolnjena z zimskim soncem. Goce je bil z nama. Bil je srečen, ker je živel v tem mestu, zavedal se je blagoslova, ki mu je bil dan. Pripovedoval je Luni, kako sva se spoznala, to zgodbo je vedno povedal, če je bil prisoten še tretji. Skoraj sva se stepla glede tega, kdaj sva se prvič videla. Nekaj dni zatem je postalo jasno, da se bova branila kot prijatelja iz vojne, leta, ki so za nama, so naju naučila spoštovati veteranski duh najinih duš. Bila sva nekakšna vojna tovariša. Luna se je smejala. Vsi so se smejali, ko so slišali to zgodbo. To je dobro.

Zaprl sem oči. Njegov glas. Njen smeh. Vzdihljaj jezera. Udarec. Lisica. Je krepnila, ko smo jo povozili? Na kaj je mislila v tistem trenutku? Kam je odpotovala, ali bo našla svoj prostor med zvezdami, ki kot konice prstov parajo nebo? Zakaj sem moral spati z Luno?

Jezero pod mano se je igralo s soncem nad mano. Rahlo je valovilo, svetloba se je poigravala na površini velike vode. Zvezde so bile tu, na dosegu roke. Nisem je stegnil.